

дентам при написанні дипломного проекту використовувати здобуті теоретичні знання в конкретних практичних ситуаціях.

Загалом, навчання на юридичних факультетах має бути більше зорієнтоване на практику, що надасть випускникам можливість почувати себе більш компетентним у відносинах з майбутнім роботодавцем.

І. Ю. Чумакова, канд. екон. наук,
доцент кафедри аудиту

АКТИВІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Болонський процес має забезпечити узгодженість систем вищої освіти європейських країн, які підписали Болонську декларацію 19 червня 1999 р. Він передбачає побудову єдиного Європейського простору вищої освіти як передумови розвитку мобільності громадян з можливістю їх працевлаштування, посилення міжнародної конкурентоспроможності національних систем вищої освіти, досягнення їхньої більшої сумісності та порівнянності. Цей процес здійснюється так, щоб всебічно захищати і сприяти культурному і освітньому різноманіттю, зміцненню інтелектуального та науково-технічного потенціалу окремих країн та Європи в цілому.

Прийнята Урядом України Державна програма розвитку вищої освіти на 2005—2007 роки створила передумови для інтеграції вищої освіти України у світовий та європейський простір, котрі ґрунтуються на основних положеннях Болонської декларації: введенні двоциклового навчання, запровадженні кредитно-модульної системи, контролі якості навчання, розширенні мобільності студентів, забезпеченні працевлаштування випускників та привабливості європейської системи освіти.

Рішенням колегії Міністерства освіти і науки України від 24.04.2003 р. № 5/5-4 було ухвалено здійснення комплексу заходів щодо виходу національної вищої школи на міжнародний ринок освітніх послуг та формування належного організаційного забезпечення процесу приєднання України до загальноєвропейського освітнього простору. У рамках цих заходів міністерством було прийняте рішення про проведення педагогічного експерименту щодо запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в ряді навчальних закладів України, починаючи з 2003—2004 навчального року.

Київський національний економічний університет, як один з провідних вузів держави, що завжди дотримувався передових позицій в організації та підвищенні якості підготовки фахівців, виявив бажання взяти участь в даному експерименті. При цьому, варто зазначити, що КНЕУ має для цього всі необхідні передумови, а також відповідний творчий доробок стосовно запровадження суттєвих нововведень у систему діагностики знань студентів.

Але, модернізація освітньої діяльності нашої країни в контексті вимог Болонського процесу потребує розвитку ефективних систем забезпечення якості університетської освіти.

Якщо ми прагнемо підвищити якість вищої освіти, то маємо активізувати науково-дослідну роботу викладачів і студентів як провідну складову якості університетської освіти. Науково-дослідну роботу викладачів доцільно спрямувати на:

- впровадження в навчальний процес новітніх досягнень сучасної науки;

- наукове обґрунтування, розробку та апробацію в навчальному процесі університету технології підготовки фахівців відповідно до вимог Болонського процесу;

- застосування в навчальному процесі дистанційних та тренінгових технологій навчання з метою розширення сфери освітніх послуг;

- розширення тематики наукових досліджень за міжнародними освітніми та науково-технічними програмами і проектами;

- розвиток міжнародного співробітництва в галузі освіти і науки;

- залучення студентської молоді до науково-дослідної роботи кафедр.

Активізації науково-дослідної діяльності студентів, на наш погляд, сприятимуть наступні заходи:

- створення студентських дискусійних клубів і наукових гуртків та організація їх роботи з участю науковців, фахових спеціалістів, які здійснюють практичну діяльність, професорсько-викладацького складу кафедр;

- проведення занять фахового спрямування з метою ознайомлення студентів з основними тенденціями розвитку підготовки фахівців на європейському та світовому просторі;

- широке залучення студентів до проведення наукових досліджень, підготовки за їх результатами наукових статей та подальшої публікації на конкурсній основі найкращих із них в провідних економічних журналах.

Широкому залученню студентської молоді до науково-дослідної діяльності сприятиме також конструктивна участь Наукового студентського товариства і органів студентського самоврядування КНЕУ в практичній реалізації основних положень Болонської декларації в університеті.

І. М. Шаповал, канд. пед. наук, доцент
кафедри педагогіки та психології КЕІ КНЕУ

АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Навчальний процес у вищій школі, як і в будь-якій іншій педагогічній системі, протікає в умовах сумісної діяльності студентів та викладачів. У навчальному процесі студент виступає не як пасивний об'єкт педагогічного управління та накопичення знань, а перш за все, як суб'єкт пізнавальної діяльності, який своєю активністю у значній мірі визначає результати навчальної діяльності. Тому проблема активності студентів залишається гострою та актуальною, притягуючи пильну увагу вчених різних галузей і, в першу чергу, психологів та педагогів. Вивчення психолого-педагогічних аспектів активності студентів являє собою особливо важливий напрямок у рішенні завдань підвищення ефективності навчального процесу та якості підготовки спеціалістів.

За результатами спостереження, анкетування, проходження практики студенти в повній мірі активним суб'єктом діяльності не виступають. Слабий розвиток у них професійної спрямованості та позитивної мотивації до навчання, низький рівень сформованості знань, умінь та навичок, необхідних в учінні та в майбутній професійній діяльності, слабка ініціатива та активність (навчальна, суспільна), орієнтація на репродуктивні способи учіння, низький рівень самоорганізації та самосвідомості, авторитарна спрямованість на спілкування з людьми — все це свідчить про те, що рівень розвитку основних характеристик студента, як суб'єкта діяльності, не відповідає кінцевим цілям навчання, які задані суспільством вищій школі. Звідси виникає необхідність навмисного зовнішнього педагогічного втручання в процес навчання із метою його активізації. Причому, якщо ми очікуємо від студента більшої самостійності, активності та творчості, значить ми і повинні поставити його в такі умови, під час яких він би міг проявити ці якості, тобто студента слід поставити в активну позицію суб'єкта діяльності. Реалізації цієї головної задачі повинні відповідати всі основні форми і методи навчання.